

"Belki yalnız o defter, o kâtibin yazı kaleminin ucu ile teması var..." İzah ederek temsilin hakikatteki karşılığını açıklayabilir misiniz?

"Diğer adam der ki: Bu mîzanlı ve nizamlı, gayet san'atkârâne nakışlar, kat'î bir surette, bir irâde ve ihtiyar ve kasd ve meşîeti iktizâ eder. İrâdesiz bir cilve, ihtiyarsız bir tezâhür olamaz."

"Evet, tavusun mâhiyeti güzel ve yüksektir; fâili ile hiçbir cihette ittihâd edemez. Rûhu güzel ve âlîdir, fakat mûcid ve mutasarrıf değil, belki ancak mazhar ve medardır. Çünkü her bir tüyünde, bilbedâhe, nihâyetsiz bir hikmetle bir san'at ve nihâyetsiz bir kudretle bir nakş-ı ziynet görünüyor. Bu ise irâdesiz, ihtiyarsız olamaz. Bu kemâl-i kudret içinde kemâl-i hikmeti ve kemâl-i ihtiyar içinde kemâl-i rubûbiyeti ve merhameti gösteren san'atlar, cilve milve işi değil. Bu yaldızlı defteri yazan kâtip onun içinde olamaz, onunla ittihâd edemez. Belki, yalnız o defter, o kâtibin yazı kaleminin ucuyla temâsı var. Öyle ise, o kâinat denilen misâlî tavusun hârikulâde ziynetleri, o tavus Hâlikının yaldızlı bir mektubudur."(1)

"Belki, yalnız o defter, o kâtibin yazı kaleminin ucuyla temâsı var." Bu cümle Allah ile mahlûkat arasındaki yaratma-yaratılma ilişkisine işaret ediyor. Yani bütün mahlûkat defter ile ifade edilirken, Allah da o defteri yazan kâtip ile ifade ediliyor.

Benzerlik veya benzer olma açısından kâtip ile defter arasındaki tek ilişki yaratılmadır. Yani kâtip ile defterin ihtilatı, birbiri ile iç içe geçmesi, birbirine benzemesi ve birbiri ile hemhal olması mümkün değildir. Mesela kâtip bir ilme ve konuşma vasfına sahip iken, defterde bu hususiyet bulunmaz.

Kâinat defteri de Allah'ın kudret kalemi ile yazılmıştır. Kâinatın Allah ile ihtilat etmesi yani karışması, birbiri ile iç içe geçmesi, birbirine benzemesi, birbiri ile hemhal olması mümkün değildir. Allah kâinatı sonsuz kudreti ile yaratır o kadar. Bundan ötesini iddia etmek küfür ve şirk olur.

"... Onun benzeri yoktur. O, her şeyi işitici ve görücüdür." (Şûra, 42/11)

Felsefi bir akım olan monizm ve panteizm defter ile kâtibin aynı olduğunu iddia ederek, varlığı kendinden olup ezeli ve ebedî olan Allah'ı inkâr ediyorlar. Maddeyi ilahlaştırarak; "varlık tektir, o da maddedir", deyip, dalalete sapıyor ve şirke giriyorlar.

Oysa İslam'ın tevhit anlayışında Allah kâinatı yoktan var etmiştir. Cenab-ı Hak, yoktan var edilen bütün bu yaratılanlardan münezze ve mukaddestir. Kâinatı Allah'ın bir parçası, bir cevheri ve bir sıfatı olarak görmek ve öyle itikat etmek küfürdür. "Cenab-ı Hakk'ın mahiyeti her şeye mübayindir." Yani Allah yaratmış olduğu hiçbir şeye benzemez ve onlardan münezze ve mukaddestir. Bu husus "*Muhalefetün lil-havâdis*" olarak ifade edilir.

"*Muhalefetün lil-havâdis*"; Allah'ın yaratmasıyla varlık sahasında boy gösteren hiçbir varlık, hiçbir cihetle O'na benzemez ve O, bütün bunlara muhaliftir demektir.

Allah ne zâtında, ne de sıfatlarında kendi yarattığı varlıklara benzemez. Biz Allah'ı nasıl düşünürsek düşünelim, O, hatır ve hayâlimize gelenlerin hepsinden başka ve farklıdır. Çünkü hâtıra gelenlerin hepsi hâdis, yani, sonradan yaratılmış, yok iken var edilmiş şeylerdir.

Cenab-ı Hakk'ın Zâtı bütün zâtlara muhalif olduğu gibi, sıfatları da mahlûkatın sıfatlarına muhaliftir. Allah hem zâtı, hem sıfatları, hem fiilleri, hem de icraatı bakımından bütün mahlûkata muhalif olmakla misilsizdir.

Allah'ın varlığı vâcib, kadîm ve bâkidir. O her şeyden müstağnî, her türlü noksan sıfatlardan mukaddes, bütün kemâl sıfatlarla muttasıftır. Şübhe yok ki, böyle yüce bir Zât, yok iken sonra var olan, sonra da tekrar zeval bulan varlıklara benzemez.

Allah Kâdîm'dir, mahlûkat ise hâdistir; yani sonradan yaratılmışlardır. Allah Bâkî'dir, mahlûkat ise fanidir. Allah'ın sıfatları mutlak, kayıt altına alınamaz. Mahlûkatın ise bütün sıfatları sınırlı ve kayıtlıdır.

(1) bk. [Lem'alar, Dokuzuncu Lem'a.](#)